

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm, 2016-05-16

Remissvar

Remiss av delbetänkandet Digitaliseringsens transformerande kraft – vägval för framtiden

N2015/08335/ITP

Allmänt

Digitalisering är en process som pågått under lång tid men som tagit alldeles särskild fart under det senaste decenniet. En annan viktig trend som går hand i hand med digitaliseringen är globaliseringen. Tjänster och kunskap som möjliggörs genom digitala medier tillhandahålls med ljusets hastighet över hela världen och skapar helt nya tekniska och ekonomiska förutsättningar för vårt samhälle.

KTH anser att slutbetänkandet ger en bra bild av hur digitaliseringen påverkar samhället - vilka möjligheter som kan erbjudas samhället i stort, medborgarna och företagen. Utredningen identifierar och beskriver ett antal viktiga samhällsområden som kommer att påverkas av digitaliseringsprocesser på kort och medellång sikt. Med önskvärd tydlighet beskrivs även de utmaningar som står framför oss och det stora kompetensutvecklingsbehov som hör till. KTH anser att de flesta av kommissionens förslag är bra och nödvändiga men inte i alla delar tillräckliga.

Betänkandet begränsar sig främst till ett "användar-" eller "konsumtionsperspektiv". KTH ser i sig positivt detta perspektiv, men det måste kopplas samman med stora insatser för att teknik och infrastruktur bättre skall svara mot nuvarande och framtida behov. Samhället, medborgarna och industrin förväntas vara innovativa och ta till sig den digitala tekniken för att effektivisera sin verksamhet. Efterfrågan på "digitalisering" kan även stimuleras med olika offentliga insatser. Mycket lite sägs dock om hur tekniken för detta produceras.

Den globala digitala transformationen skapar inte bara stora värden för samhället, utan utgör även unika möjligheter för den tidigare framgångsrika svenska IT-industrin att skapa välbästand och arbetstillfällen. Man kan skönja en underliggande tanke, att om det offentliga bara stimulerar efterfrågan på IT i samhället, så får vi även en välmående svensk IT-industri. Detta argument må varit gångbart för 10-15 år sedan, men i dagens läge är sambandet inte så enkelt. En viktig motor för den allt snabbare digitalisering är att olika IT-system blir allt mer standardiserade och modulariserade, vilket skapar en effektiv global konkurrens som i sin tur medfört drastiska kostnadsänkningar. I stället för att man som för 10-20 år låt svenska företag specialutveckla IT-lösningar för

kunder så kommer svenska myndigheter och företag, i allt högre utsträckning köpa färdiga tekniska lösningar från globala aktörer. Den svenska marknaden är helt enkelt för liten för att utveckla skräddarsydda produkter och tjänster för svenska förhållanden. Svenska (under-) leverantörers insatser kommer därför mer att begränsas till kundanpassningar med begränsat teknikinnehåll. Ett bra historiskt exempel som nämns i betänkandet, är "Hem-PC"-reformen, som främst blev en succé för amerikanska och asiatiska PC-leverantörer.

Framsynta satsningar på 80- och 90-talen lyfte fram Sverige till att bli en världsledande IT-nation. Vi har många företag som framgångsrikt ridit på globaliseringsvågen men under det senaste decenniet har konkurrensen ökat betydligt. I flera av våra viktigaste konkurrentländer ser vi politiska initiativ med kraftfulla satsningar på forskning- och utveckling inom IT. Tyskland är kanske det mest närliggande exemplet.

Sverige behöver en ny riktad, och **långsiktig** satsning på forskning- och kompetensutveckling avseende teknologier för att behålla sin ställning som världens mest digitaliserade land. Riktade satsningar av detta slag i kombination med efterfrågestimulans skulle ge mycket goda förutsättningar för en över tid allt mer specialiserad svensk IT-exportindustri. Det ger svensk IT-industri möjligheten att testa tekniken i mer begränsad skala samtidigt som det ger den övriga svenska industrin och det offentliga tillgång till de senaste tekniska landvinningarna.

Genomslaget för flera av de relevanta frågor som behandlas i utredningen hade blivit väsentligt större om förslagen givits ett mer konkret innehåll, flera av förslagen innebär nya utredningar. ***KTH befarar att ytterligare utredningar endast kommer att leda till tempoförluster gentemot den internationella utvecklingen.*** Det är ingen tvekan om att Sverige omgående behöver bland annat

- En bred satsning på vidareutbildning på alla nivåer inom området ICT och digitalisering. Bland annat bör universitet och högskolor få ett tydligare uppdrag och tillhörande resurser för att bredda sitt utbud inom området. Det behövs även nya initiativ till sektoröverskridande utbildningar som kompletterar det existerande, ämnesanknutna Bologna-systemet.
- Ett nytt stort strategiskt forskningsprogram inom ICT och digitalisering för att forskningspolitiken och innovationspolitiken ska dra åt samma håll. För att få tillräckligt genomslag bör storleken på satsningen vara i paritet med t.ex. de stora satsningar som för närvarande görs inom fysik-, material- och bio-vetenskap.
- Fortsatt stort stöd för utbyggnad av bredbandstjänster till hela landet – endast uppkopplad kan man fullt ut ta del av digitaliseringens fördelar.
- Riktade satsningar för att överbrygga alla typer av digitalt utanförskap.
- En snabb process för att förverkliga ett modernt statligt stöd till riskkapitalförsörjning för mindre företag. Även om detta avser alla områden kommer digitaliseringen att vara det område som ger störst möjligheter att expandera, redan idag är merparten av alla innovationer kopplade till ICT och digitalisering.

- Utökat stöd till nationella och regionala inkubatorer och testbäddar, i Stockholm tex Urban ICT och Digital Demo Stockholm.
- En översyn över regleringar, lagar och förordningar som behöver modifieras för att återspegla den digitala verkligheten.

Specifika synpunkter på kommissionens förslag

Incitamentsprogram för att öka könsbalansen på högre it-utbildningar

KTH ser positivt på att man i betänkandet lyfter fram kompetenshöjning och utbildning som ett viktigt insatsområde. Vi delar kommissionens åsikt att det är problematiskt att så få kvinnor väljer en karriär inom främst in digitaliseringens tekniska aspekter. Vi kan dock inte ställa oss bakom förslaget om avskriva studiemedel för kvinnliga studerande på IT-utbildningar. Är snedfördelningen uttryck för någon form av diskriminering mot kvinnor, skall inte staten i sin tur använda medel som diskriminerar männen. KTH välkomnar i stället ett samarbete för att fortsatt öka attraktiviteten för dessa utbildningar hos kvinnor.

Ärendets hantering

Ärendet har handlagts av *Jens Zander*, professor och skolchef för skolan för informations- och kommunikationsteknik. Yttrandet har tagits fram med stöd av *Gunnar Landgren*, professor och särskild rådgivare till rektor, *Margareta Norell-Bergendal*, professor och prorektor för näringslivssamverkan, samt *Johan Schuber*, universitetsförvaltningen.

Peter Gudmundson
Rektor